

SoFa Magazine

E-zine Faculteit der Sociale Wetenschappen

Jaargang 2008

Hoofdredactie: Mary van der Graaf

Uitgave: Erasmus Universiteit Rotterdam

Inhoudsopgave

SoFa Magazine november 2008

Voorbeeld lay-out

Economie scoort eindelijk een vrouw

Vuist

T 13-39 / M 8=11

Vage types en zelfbewuste ego's

Machteloosheid kenmerkt aanpak mobiliteitsvraagstuk

Statistiek – iedereen kan het halen

Spellen

SoFa – je moet er maar opkomen!

Tevredenheid troef na EGPA-congres

Willem Schinkel over 'Zomergasten'

Een mooi staaltje service...

Colofon

Vuist

Met SoFa dan eindelijk een doorstart van Trio, dat als een nachtkaaers is uitgegaan. Niet dat dit door de facultaire [lees meer>](#)

T 13-39 / M 8-11

Zij heeft kamer T 13-39, hij kamer M 8-11. Op verzoek van SoFa ontmoeten de 'kamerbewoners' [lees meer>](#)

Vage types en zelfbewuste ego's

Eén faculteit, drie verschillende opleidingen: de FSW is een smeltkroes van karak- ters, ego's [lees meer>](#)

Machte- loosheid kenmerkt aanpak mobiliteits- vraagstuk

Rekeningrijden staat al een tiental jaren op de agenda, maar voor- alsnog is er geen tolpoortje langs de snelweg geplaatst [lees meer>](#)

Statistiek - iedereen kan het halen

Veel studenten huiveren bij de gedachte aan het tentamen statistiek. Maar de vrees voor dit vak is onterecht, meent dr. Lidia Arends [lees meer>](#)

Guido de Groot over studenten van de FSW

[lees meer>](#)

Spellen

De column in deze editie van SoFa is ge- schreven door prof.dr. Sjaak Braster van de capaciteitsgroep sociologie [lees meer>](#)

SoFa - je moet er maar opkomen!

[lees meer>](#)

Tevredenheid troef na EGPA-congres

[lees meer>](#)

Willem Schinkel over 'Zomergasten' [lees meer>](#)

Een mooi staaltje service...

Kritische noot van dr. Guus Smeets van de capaciteitsgroep psychologie over de servicedesk. De afdeling I&A dient hem van repliek [lees meer>](#)

Niet te vergeten

De facultaire kerstborrel en uitreiking kerstpakketten is op

Impressie van het Lustrum-feest in de Cruise Terminal

[zie meer>](#)

Economie scoort eindelijk een vrouw

Na een jarenlange zoektocht is het de economische faculteit dan eindelijk gelukt om een vrouwelijke hoogleraar te contracteren. De nieuwe aanwinst is prof.dr. Angeliën Kemna. Zij is benoemd tot bijzonder hoogleraar 'Ondernemingsbestuur en Financiële Econometrie' en zal zich onder meer gaan bezighouden met het verbeteren van modellen voor de beloningsstructuur.

Prof. dr. Angeliën Kemna heeft op zich niets tegen rianten salarissen voor topmanagers. Moeite heeft ze wel met regelingen waarin de astronomische vergoedingen niet in relatie staan met het functioneren van managers. Onderzoek naar andere beloningsstructuren moet dit soort perverse bijeffecten ondervangen.

Kemna (49) kent de wereld van de 'topmanagers' goed. Zij was de laatste zes jaar directeur van ING Investment Management en in die functie verantwoordelijk voor het wereldwijde vermogensbeheer van de Groep, met een portefeuille van meer dan 500 miljard euro. De discussie over de beloning van topmanagers vindt Kemna vaak te eenzijdig. Te gemakkelijk leidt het tot grote verontwaardiging. Soms vindt zij die kwaadheid terecht zoals in de situatie rond de topman van ABN Amro, Rijkman Groenink. Ook Kemna vindt het vreemd dat iemand, die een bedrijf bijna naar de afgrond heeft geleid, een buitensporige vertrekpremie krijgt bij de overname van dat bedrijf. "Het is een gevolg van een optieregeling die achteraf verkeerd uitpakt. Die afspraken waren ooit bedoeld als prikkel voor goede bedrijfsresultaten en niet als douceurtje voor een bestuurder bij een eventuele overname. Dit voorval geeft eens te meer aan dat de systematiek die gehanteerd wordt voor het uitdelen van beloningen analyse behoeft."

Tussenkop

Volgens Kemna is het van belang dat nieuwe beloningsstructuren passen in de context van een wereldwijde concurrentie. Oplossingen waarbij Nederland zich opstelt als het braafste jongentje van de klas en daarmee bedrijven en manager het land uit jaagt, ziet zij niet zitten.

Door de komst van Kemna heeft de economische faculteit (FEW) de beschamende nul weten te verwijderen van het scorebord met de man-vrouwverhouding. Sinds de reorganisatie in 2004 was er geen enkele vrouwelijke hoogleraar meer aan de FEW verbonden. De situatie bij de rest van het wetenschappelijk personeel was niet veel beter. Slechts acht vrouwen (7 procent) maakten deel uit van de wetenschappelijke staf. Ook hier is de laatste maanden flinke progressie geboekt door het aanstellen van vier vrouwelijke onderzoekers in het kader van het 'Mature' talent project. Dit project

biedt onderzoekers die hun sporen buiten de universiteit verdiend hebben, de mogelijkheid om in twee jaar te promoveren.

De FEW heeft Kemna weten te strikken, omdat zij op zoek was naar een nieuwe baan met meer ruimte voor haar privéleven. Na twintig jaar fulltime werk en een druk gezinsleven vond zij het tijd om de bakens te verzetten, zodat ze zich meer met duurzaamheid kan bezighouden. De aanstelling voor twee dagen in de week als bijzonder hoogleraar past daar perfect bij. Kemna is bovendien een goede bekende van de faculteit. Zij studeerde hier en heeft aan de EUR haar proefschrift geschreven. Wat haar na terugkeer aan de faculteit opvalt, is het nieuwe elan. “Toen ik vijftien jaar geleden wegging, vond ik dat de faculteit nodig opgeschud moest worden. De faculteit was toen zeer verkokerd. Iedereen zat op zijn eigen eilandje en probeerde dat gebiedje te verdedigen. Het was geen goed klimaat voor goed wetenschappelijk werk. Ik ben zeer verheugd dat die situatie totaal veranderd is.”

Wat Kemna nog niet lekker zit, is de zesjescultuur. Volgens haar is dit fenomeen inherent aan het onderwijssysteem in Nederland. “Wij laten jonge mensen studeren die nauwelijks een idee hebben van wat ze willen studeren en amper gemotiveerd zijn. Bovendien is er geen enkele financiële prikkel. Voor die habbekrats die ze nu aan collegegeld betalen gaan ze echt niet in de banken zitten en goed onderwijs opeisen.”

Een positieve ontwikkeling ziet Kemna in de introductie van honoursprogramma's. Deze programma's bieden studenten die meer willen en kunnen, ruimte om zich te onderscheiden. Het is een begin om de middelmatigheid in het onderwijs te doorbreken. MG

Vuist

Met SoFa dan eindelijk een doorstart van Trio, dat als een nachtkaaars is uitgegaan. Niet dat dit door de facultaire gemeenschap als een enorm gemis werd ervaren. Te veel liflafjes leiden (het geld) alleen maar af van waar het binnen een faculteit echt om draait; onderwijs en onderzoek.

Toch is er binnen elke organisatie behoefte om roddels, irritaties en triomfen uit te wisselen. Onderzoek bevestigt, dat er tijdens het werk flink wat afgeroddeld wordt. Een vijfde tot tweederde van de conversatie zou besteed worden aan het praten over anderen. Dit schijnt niet schadelijk te zijn, althans dat beweren psychologen. Het overgrote deel van de roddels op het werk is onschuldig. Vaak niet meer dan een vorm van ontspanning. Meestal is het een manier om informatie uit te wisselen waardoor er meer cohesie op de werkvloer ontstaat.

Deze wetenschap heeft bij de decaan Henk Schmidt, zelf een psycholoog, vast een rol gespeeld om zich hard te maken voor een nieuw facultair blad. Trouwens, alles wat de samenhang van een club met zulke uiteenlopende wetenschappers en studenten kan bevorderen, moet aangegrepen worden.

‘Samen Sterk’, ik geloof niet dat Schmidt die slogan verzonnen heeft, maar hij gelooft er wel in. Hij profiteert er ook van. Enkel omdat de omvang van de faculteit wat voorstelt, is hij binnen de universiteit een speler van formaat. Dat besef van ‘samen kan je een vuist maken’ mag wel groter, vindt hij. Ik geef hem groot gelijk. Ik ben nooit een voorstander geweest van dat ‘ieder voor zich’. Ongezellig en zeker niet sociaal. Het eerste nummer van SoFa toont bovendien aan dat al die verschillende groepen binnen de FSW heus iets gemeenschappelijks hebben. De ratrace om subsidiegelden, de serviceverlening, statistiekonderwijs en natuurlijk dezelfde ‘leider’. Enfin, klik er lekker op los, en veel leesplezier.

Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa

T 13-39 / M 8-11

Zij heeft kamer T 13-39, hij kamer M 8-11. Op verzoek van SoFa ontmoeten de 'kamerbewoners' elkaar op de burelen van de redactie. Het blijkt dat de psycholoog dr. Anique de Bruin en de bestuurskundige dr. Vincent Homburg elkaar veel te vertellen hebben. 'Op die vrije dag moet je niet proberen tóch te werken'.

Tekst en fotografie Mary van der Graaf

Dr. Anique de Bruin is in 2001 met prof. dr. Henk Schmidt meegekomen van Maastricht naar Rotterdam. Dr. Vincent Homburg werkt al vanaf april 1999 bij de faculteit. Enigszins beschaamd bekennen ze dat ze elkaar nu pas voor het eerst zien. Maar halverwege het gesprek begint er bij Homburg iets te dagen. "Goh, kan het zijn dat ik jou op de radio heb gehoord? Ik heb een goed geheugen voor stemmen en volgens mij was je anderhalf jaar geleden te gast

bij het wetenschapsprogramma Noorderlicht."

Homburg blijkt het helemaal bij het rechte eind te hebben. De Bruin kreeg destijds veel media-aandacht voor haar promotieonderzoek waaruit bleek dat niet talent maar oefening de bepalende factor is voor topprestaties.

De Bruin is onderwijspsycholoog en onderzoekt onder meer de ontwikkeling van expertise. Haar gesprekspartner is actief in een totaal andere tak van sport; het gebruik van ICT binnen het openbaar bestuur. Desondanks herkennen ze veel overeenkomsten. "De financiering van ons werk is waarschijnlijk hetzelfde. We worden met name betaald om onderwijs te geven, maar toch voelen we ons sterk onderzoeker", stelt De Bruin terwijl Homburg instemmend knikt.

"Op papier is 55 procent van onze tijd voor onderwijs bestemd, de rest van de tijd, en in de praktijk is dat vaak je vrije tijd, is voor het onderzoek. Verder gaat het bij psychologie met name om het publiceren binnen Engelstalige tijdschriften, bij bestuurskunde is dat volgens mij anders, dat is meer gericht op Nederlandstalige publicaties."

"Nee, dat is de oude situatie", corrigeert Homburg direct. "De laatste jaren is er veel veranderd. Het uitgangspunt was altijd: wij hebben een boodschap voor het Nederlandse openbaar bestuur. Dat geldt nog steeds, maar wij hechten nu ook veel belang aan publicaties in internationale peer reviewed journals. Ook wij hebben die verdeling tussen 55 procent onderwijs, 40 procent onderzoek en 5

procent overige activiteiten. Het probleem is natuurlijk dat onderzoek met deadlines op de langere termijn werkt, terwijl het onderwijs vaak acute aandacht vraagt. Je moet invallen of iets anders regelen. Daarom krijgt het onderwijs in de praktijk altijd voorrang, waardoor die 55 procent naar boven wordt afgerond en die 40 procent naar beneden zakt.

“Ja”, beaamt De Bruin. “Je komt daardoor in een spagaat, want uiteindelijk word je wel op je onderzoek afgerekend. Binnen psychologie is er nu een discussie, en ik denk dat die FSW-breed wordt gevoerd, of er niet zoiets als een onderwijscarrière moet komen. Er mensen zijn mensen die zich juist op onderwijsvlak profileren en daar moet ook ruimte voor zijn.”

Nooit op gokken

Het is dus woekeren met tijd. Niet alleen het vinden van een balans tussen onderwijs en onderzoek vereist creativiteit en discipline, ook de verdeling tussen werk en privé vraagt aandacht. De Bruin: “Ik ben er sinds kort een dag minder, dus maar vier dagen, omdat ik een zoontje heb. Maar hoe ik dat ga doen, weet ik niet. Ik gok er op dat hij slaapt, zodat ik toch thuis wat kan doen.”

“Nooit op gokken, ik heb drie kinderen en dat werkt zo niet”, adviseert Homburg. “Ik werk niet op dinsdag. Als je daarmee gaat schipperen, krijg je naar verloop van tijd van je collega’s het verwijt: je bent er nooit, we kunnen niet op je rekenen. Ik zeg tegen iedereen die parttime gaat werken, neem gewoon die dag en maak duidelijk dat je niet bereikbaar bent. Ik raak niet zo snel gestresst, maar als ik echt op dinsdag dingen moet doen dan word ik dat wel. Dan zit je met dubbele loyaliteiten en dat vreet aan je.

“Ja, maar”, sputtert De Bruin, “het is echt lastig. Je denk toch snel, als ik die mailtjes vandaag alvast bekijk, scheelt dat voor morgen. Bovendien word ik tegenwoordig al nerveus als ik een heel weekend mijn mail niet check. Vragen van studenten, verzoeken om papers, overleg over lopende onderzoeksprojecten, uitsluitsel over een ingezonden artikel, alles gaat via de mail. Het is de gemakkelijkste manier om mensen te bereiken.”

Loterij

Het gesprek over het gemak en de terreur van de mail verschuift al snel weer naar geldzaken. Volgens De Bruin zijn er voor psychologen binnen NWO voor de hand liggende wegen om aan geld te komen. Het nadeel is wel, dat de kans van slagen erg klein is. Zelf heeft ze een poging ondernomen een veni-beurs in de wacht te slepen, maar zonder resultaat.

“Het is een soort loterij, waar je wel aan mee moet doen”, roept Homburg gelijk. “Dit soort algemene subsidierondes kan je niet links laten liggen, maar bevredigender is het om te zoeken naar je eigen niche, naar programma’s die meer zijn toegesneden op jouw onderzoek. Oog krijgen voor programma’s waarin je kunt participeren, is een onderdeel van ons vak. Daardoor vermijd je frustraties.”

Gefrustreerd zal De Bruin niet snel worden. Ze houdt wel van wat competitie. “Ik reserveer 10 procent van mijn tijd voor subsidieaanvragen. Ik zie het als een uitdaging en ik vind het ook leuk

zolang de beoordeling rechtvaardig is. Het wordt zuur wanneer politieke belangen of vriendjespolitiek een rol spelen.”

Vage types en zelfbewuste ego's

Eén faculteit, drie verschillende opleidingen: de FSW is een smeltkroes van karakters, ego's en denkpatronen. Zijn de studenten bestuurskunde, sociologie en psychologie werkelijk een vat vol tegenstellingen of is er toch enige vorm van eenheid te bespeuren? SoFa duikt in de psyche van drie 'sociale' studenten.

Tekst Micha Jacobs

fotografie Michelle Muus

Lara Schot (21), Samantha di Rocco (20) en Joost de Frel (24). Verschillende studies, andere opvattingen? Nogal, zegt Schot. "Bij ons zijn de studenten veel actiever dan bij die andere twee." Daar zit wel een kern van waarheid in, beaamt Di Rocco. "Je hoeft bij ons maar een borrel te organiseren en dan komt er gewoon niemand." Dat zal bij hem nooit gebeuren, verzekert De Frel. "Hoewel er bij mijn studie ook wel een paar vage types rondlopen."

Voor de draad ermee: Lara studeert nu drie jaar bestuurskunde, Samantha is tweedejaarsstudente psychologie, Joost studeert komende maand af bij sociologie en doet het masterjaar bestuurskunde.

Bestuurskundigen zijn extroverter, zegt Schot. "Ze treden meer naar buiten, zijn meer betrokken bij besturen en nemen het heft vaker in eigen hand dan andere studenten." Het is volgens haar dan ook niet toevallig dat er van de zes leden die de faculteitsraad telt vijf bestuurskunde studeren en één sociologie. Voorheen was die verhoudingen nog twee-twee-twee, vertelt ze. Andere studies moeten meer moeite doen om 'kandidaatjes te sprokkelen', denkt Schot.

Di Rocco weet wel waar dat aan ligt. Zelf is zij commissaris onderwijs van studievereniging Cedo Nulli. "Ik merk steeds vaker dat er binnen psychologie mensen zijn die zich willen afzetten tegen onze studievereniging. Ik hoor wel eens dat iemand die gezamenlijke activiteiten maar inhoudsloos vindt. Niet van hetzelfde niveau. Grote onzin natuurlijk."

Psychologie is wat haar betreft een vreemde eend binnen de faculteit. Niet alleen is de opleiding relatief nieuw binnen de FSW, ook zijn de mensen volgens haar een 'slag apart'. "Dat heeft alles te maken met ons onderwijssysteem", zegt Di Rocco. "Psychologie stelt onderwijs verplicht, in tegenstelling tot bestuurskunde en sociologie. Psychologen zijn daarom ook serieuzer. Braver? Nou, misschien wel. Ze storten zich volledig op hun studie, zijn bijzonder fanatiek, maar voor alles wat daarbuiten ligt, is een hele grote groep moeilijk vooruit te branden."

Dat vreemde-eendgehalte, daar is De Frel het wel mee eens. Sociologie en bestuurskunde houden zich bezig met de maatschappij, zo zegt hij, terwijl psychologie de wereld beschrijft vanuit de mens.

En dan heeft hij de tegenstelling tussen de studies niet eens uitgedrukt in uiterlijkheden.

“Psychologiestudenten – en dan vooral de dames – zie je al van ver aan komen lopen”, zegt De Frel.

“Ze zijn doorgaans blond, ontzettend naïef en flink in de meerderheid.”

“Nee, ik ben niet blond. Verre van dat zelfs”, ageert Di Rocco. Dat het percentage vrouwen bij psychologie rond 70 procent ligt, kan ook zij echter niet ontkennen.

Hoewel de opleidingen niet parallel lopen, er onderling een groot inhoudelijk verschil heerst en het in hokjes denken eerder regel dan uitzondering is, is er van enige aversie of rivaliteit geen sprake. “We doen gewoon niet zoveel met elkaar. Dat we allemaal onder dezelfde noemer vallen, duidt meer op het sociale karakter van de studies dan op de overeenkomsten van de studenten”, zegt De Frel. Mooi vindt hij het wel, al die verschillende types. Geitenwollen sokken alom, vage ideeën in overvloed.

“Interessant hoe anders mensen kunnen denken dan ik.”

Als je er dan toch een kreet tegenaan wilt gooien, zegt Di Rocco, dan zijn psychologen eigenzinnig en eigenwijs. Maar een eenheid binnen FSW, die is ver te zoeken.

Nou, vooruit. Eén overeenkomst dan. Het is tentamentijd. Daar komt geen van drieën onderuit. Drie keer raden wie er met zijn neus in de boeken hangt en wie met zijn

Machteloosheid kenmerkt aanpak mobiliteitsvraagstuk

Rekeningrijden staat al een tiental jaren op de agenda, maar vooralsnog is er geen tolpoortje langs de snelweg geplaatst en worden de files alsmaar langer. Volgens drs. Flor Avelino van DRIFT is dit illustratief voor de aanpak van het mobiliteitsvraagstuk.

Door drs. Flor Avelino

Onze mobiliteit gaat gepaard met files, luchtvervuiling, CO₂-uitstoot ongevallen, geluidsoverlast, ruimtegebrek, dalende bereikbaarheid, fragmentatie van het landschap, stijgende kosten en politieke instabiliteit rondom de olievoorraden. Deze problemen zijn door velen onderkend en er zijn al talrijke pogingen gedaan om ze aan te pakken door ons mobiliteitssysteem te verbeteren.

Veel effect heeft dit niet gehad; de problemen zijn de afgelopen decennia vooral erger geworden. We kunnen de immense groei van de vervoersbehoefte niet bijhouden. Optimalisatie van onze huidige transportsystemen blijkt niet voldoende. Wat we nodig hebben, is een radicale verandering van het mobiliteitsysteem, een zogenaamde 'transitie'.

Veranderingsprocessen in het mobiliteitsysteem zijn complex en betreffen een interactie tussen economische, institutionele, technologische en sociaal-culturele aspecten. Wanneer alles in onze omgeving onlosmakelijk met elkaar verbonden blijkt, lijkt het moeilijk om die omgeving te beïnvloeden. Men voelt zich machteloos in relatie tot de razendsnelle en complexe mobiliteitstrends. Als gevolg daarvan gaat men zich afzonderen in kleine projecten waar men de illusie van controle kan behouden. Maar een strategie waarbij iedereen zijn eigen subsysteem probeert te optimaliseren gaat in veel gevallen ten koste van afdoende oplossingen voor het totale mobiliteitsvraagstuk.

De tendens om ons, vanwege dit gevoel van machteloosheid, af te zonderen in onze eigen wereld, wordt versterkt doordat we vaak niet eens weten wat we nou precies willen voor dat grotere geheel. Als mensen zich daarover wel uitspreken, dan wordt dit al gauw als 'normatief' opgevat. Het woord 'wensbeeld' klinkt velen te 'idealistisch' in de oren. Worden wensbeelden en idealen wel uitgesproken, dan gebeurt dit vaak in vage termen.

Zo wordt de term 'duurzaamheid' vaak gebruikt zonder dat de onderliggende spanningen besproken worden. Duurzaamheid wordt omschreven als een balans tussen 'people', 'planet' en 'profit'; het voldoen aan het één zonder dat dit ten koste gaat van het ander, zoveel mogelijk positiefs en zo weinig mogelijk negatiefs. Impliciete tegenstellingen worden daarbij genegeerd en niet openlijk

besproken, zodat lastige afwegingen worden omzeild.

Een open debat over tegengestelde wensbeelden, wordt nog verder bemoeilijkt door een schijnbare tegenstelling tussen 'idealisten' en 'realisten'. Ook in de sociale wetenschap heerst er een tegenstelling tussen zij die 'beschrijven en verklaren hoe de dingen zijn' en zij die 'vóórschrijven hoe de dingen zouden moeten zijn'. De eersten worden ervan beschuldigd probleempercepties te relativiseren, de laatsten wordt maakbaarheidsdenken verweten.

Als we erover nadenken is deze discussie tussen idealisten en realisten tamelijk irrelevant zodra we het fenomeen 'tijd' erbij pakken en ons richten op de toekomst. Dan gaat het er niet om uit te pluizen hoe de dingen op dit moment precies zijn en het gaat er ook niet om met opgeheven vinger te verkondigen hoe de dingen zouden of zullen moeten zijn. Wat er toe doet, is nadenken over hoe de dingen kunnen zijn. Dat gaat niet om wilde speculaties of toekomstvoorspellingen, maar juist over nuchtere en systematische verkenningen van verschillende opties. Denk aan het rookverbod. Deze keuze is lang voor onmogelijk gehouden, maar nu een feit.

Binnen de mobiliteitsector is het verkennen van allerlei verschillende mogelijkheden, zowel technologisch als qua gedrag, ook hard nodig om gevoelens van machteloosheid te doorbreken. Een dergelijke denkomslag is geen kwestie van 'idealisme'. Als de geschiedenis ons iets leert, dan is het dat de maatschappij continu verandert en onverwachte wendingen neemt.

Eigenlijk is er niets zo onrealistisch als het geloof dat de dingen blijven zoals ze nu zijn, of dat ze zich zullen ontwikkelen zoals dat tot nu toe is gebeurd. Het doorbreken van de schijntegenstelling tussen 'realisme' en 'idealisme' is een noodzakelijke voorwaarde om de problemen in ons mobiliteitsstelsel aan te pakken en de belangrijkste hefboom voor maatschappelijke verandering.

Drs. Flor Avelino is sinds 2005 verbonden aan het Dutch Research Institute for Transition (DRIFT). Zij werkt aan een proefschrift over de rol van macht in transitie management en verricht daarvoor empirisch onderzoek naar het Nederlandse mobiliteitsstelsel. Avelino behaalde haar bachelor aan het University College of Utrecht en haar master 'politieke wetenschappen' aan de Universiteit van Leiden.

Statistiek - iedereen kan het halen

Veel studenten huiveren bij de gedachte aan het tentamen statistiek. Maar de vrees voor dit vak is onterecht, meent dr. Lidia Arends van de capaciteitsgroep psychologie. “Iedereen kan het halen.”

Tekst Mary van der Graaf

$$se(\hat{\theta}_{het}) = 1 / \sqrt{\sum_i 1/(\sigma^2 + s_i^2)}$$

‘Als je geen statistiek kunt, ga dan maar thuis achter het aanrecht staan.’ Dat waren zo’n beetje de eerste woorden die dr. Lidia Arends ooit te horen kreeg tijdens haar studie psychologie in Groningen. Deze boude bewering liet de studente Arends destijds koud. Voor haar gold de boodschap niet. Zij studeerde tenslotte ook nog econometrie, dus statistische formules waren voor haar gesneden koek.

Als ze nu aan de opmerking van die studieadviseur terugdenkt, verschijnt er weer ongeloof in haar ogen. Zij zou studenten nooit zoiets voorhouden. Niet alleen omdat een dergelijke mededeling nogal demotiverend werkt, maar vooral omdat ze er heilig van overtuigd is dat elke student statistiek onder de knie kan krijgen.

“Iemand die zegt geen statistiek te kunnen, geloof ik gewoon niet”, roept Arends gepassioneerd.

“Ook al heb je er geen gevoel voor, het is allemaal te doen. Mijn statistiekcollega’s en ik kunnen alles zo uitleggen, dat iedereen het begrijpt. Daar ga ik prat op. Natuurlijk zijn er mensen waarbij de luiken dichtgaan als ze met statistiek worden geconfronteerd worden, maar dan gaan we er naast zitten om te kijken waar het probleem zit. Iemand kan er best bang voor zijn, dat is allemaal prima, maar echt, iedereen kan het.”

Statistiek wordt bij psychologie in een aaneengesloten blok van vijf weken gegeven en komt elk jaar terug. Studenten worden niet door andere vakken afgeleid en dat werkt volgens Arends goede resultaten in de hand. “Normaal hebben we probleemgestuurd onderwijs, maar bij statistiek kan dat niet goed. Daar moeten studenten gewoon opgaven maken, maar dan is er wel een tutor die goed kan uitleggen.”

Een docent die het hele bord vol schrijft met formules, is niet de methode die ze in het T-gebouw hanteren. Hoewel aan formules niet te ontkomen valt, wordt de lesstof zoveel mogelijk aan voorbeelden opgehangen. Duidelijk maken waarvoor je statistiek nodig hebt, is de insteek.

De eerste twee jaar blijft het desalniettemin een ver van mijn bed show. Pas in het derde en vierde jaar gaat de materie leven, omdat studenten statistiek dan daadwerkelijk moeten toepassen. In het derde en vierde jaar is het vak ‘wel echt pittig’ volgens Arends. “Als je de boot mist in de eerste twee jaar door te denken dit vak te kunnen compenseren met de voortgangstoets, dan gaat het in een later stadium mis. Je moet dus echt meteen aan de bak.”

$$\ln OR_i = \log \left(\frac{Y_{A,i} / (n_{A,i} - Y_{A,i})}{Y_{B,i} / (n_{B,i} - Y_{B,i})} \right)$$

Voor Arends zelf is het onderwijs geven ook een intensieve periode. “Dan sta je dag en nacht voor de studenten klaar en heb je verder bijna geen leven meer. Dan regel ik van te voren dat mijn vriend meer thuis kan zijn de kinderen opvangt.”

Haar manier van werken oogst wel waardering. Bij geneeskunde, waar ze ook het statistiekonderwijs verzorgt, werd ze zelfs genomineerd voor beste docent van het jaar. En bij

psychologie pakken de onderwijsbeoordelingen altijd positief uit. De blokevaluatie ligt elke keer boven de zeven, landelijk gezien is dat voor een vak als statistiek hoog. “Maar echt heel leuk vinden ze het vak niet”, nuanceert Arends. “Vragen als ‘vond je het interessant’ beoordelen studenten toch lager dan de vragen over de opbouw van het vak of over de aansluiting bij de voorkennis.” Een perceptie over statistiek die ze goed begrijpt.

Dr. Lidia Arends (38) is een van de ‘ouwe getrouwen’ van de capaciteitsgroep psychologie. Vanaf 2002, dus bijna vanaf het allereerste begin, is zij als universitair docent betrokken bij de ontwikkeling van het statistiekonderwijs van deze opleiding. Zelf voltooide ze in 1994 haar studies econometrie (cum laude) en psychologie (cum laude) aan de Rijksuniversiteit Groningen. In 2006 promoveerde zij op het proefschrift: ‘Multivariate meta-analysis: modelling the heterogeneity’. Dit onderzoek is baanbrekend geweest voor het kwantitatief samenvoegen van resultaten uit gerelateerde maar onderling onafhankelijke onderzoeken.

Spellen

De column in deze editie van SoFa is geschreven door prof.dr. Sjaak Braster van de capaciteitsgroep sociologie. De taalvaardigheid van de jeugd van tegenwoordig houdt hem bezig.

Ik kon vroeger fantastisch spellen. Maar oké, toen zat ik nog op de lagere school. Inmiddels is die vaardigheid een beetje versleten. Toch kan ik, als oude man, nog steeds gevoelens van afschuw niet onderdrukken als ik zie hoe fout er soms wordt gespeld door de studenten die op onze hogere school zitten.

Dat gevoel wordt gedeeld door de 65-plussers die ik ontmoet als ik lezingen geef over onderwijsgeschiedenis. Na afloop van zo'n verhaal wordt mij dan regelmatig de vraag gesteld of ik ook niet vind dat het onderwijs vroeger veel beter was. Het is een retorische vraag, want men weet het al: 'Natuurlijk was het onderwijs beter, want wij hebben tenminste nog geleerd te spellen'. En ze kennen nog rijtjes uit hun hoofd en ga zo maar door.

Ik reageer dan meestal met de stelling dat de kids vandaag de dag misschien wel andere dingen kennen en kunnen. Communiceren bij voorbeeld. Zo ontving ik laatst een e-mail die was gericht aan mij en alle andere docenten van de sociale faculteit van de Universiteit Utrecht. De vraag kwam van een paar bedrijfskunde-studenten van onze Rotterdamse universiteit die behoefte hadden aan wat gedragswetenschappelijke expertise voor hun thesis. Want dat soort kennis hadden ze niet op de Erasmus!

Kennis van spellen hadden ze in ieder geval ook niet, want waar 'leidt' moest staan stond 'lijd'. In daarop volgende correspondentie, waarin ik moest uitleggen dat psychologen en bedrijfskundigen in Rotterdam in hetzelfde gebouw te vinden zijn, werd het er taaltechnisch niet echt beter op.

Niet kunnen spellen: correleert dat met niet kunnen zoeken? Who cares? Zolang je maar beschikt over een netwerk. Mijn 13-jarige Hyves-vriendinnetje, die een gymnasium bezoekt, schrijft ook wel eens wat verkeert. Maar haar koele driehonderd vrienden zitten daar niet mee. Die vinden haar allemaal hardstikke lief.

Das mooi, ik maak me er ook niet meer druk om. Met als beschamend gevolg dat ik laatst in een opdracht voor studenten zelf een keer grof in de fout ging met een d en t. Mijn student-assistent wees me glimlachend - en zonder iets te zeggen - op deze flater. Het was de eerste keer niet. Nog bedankt Mohammed. Er is hoop. Zeker nu zwarte gezinnen gaan wonen in witte huizen.

door prof.dr. Sjaak Braster

SoFa - je moet er maar opkomen!

Het nieuwe online magazine van de FSW heeft dan eindelijk een naam: SoFa! De prijsvraag, waaraan 32 mensen deelnamen, kende niet één, maar twee winnaars: Harry te Riele van DRIFT en bestuurskundestudent Arnold Joosse.

Tekst Micha Jacobs

Even inkoppen: SoFa staat voor Sociale

Faculteit. Briljante vondst, meent de jury.

Hoeveel uren, dagen, weken heeft de bedenker zich het hoofd gebroken over de naam? Harry te Riele: “Je moet het zo zien: je gaat zitten, je kijkt eens naar buiten, er gaan allerlei associaties door je hoofd, je knutselt wat met woorden, denkt veel na hoe het allemaal wat sneller kan, simpeler vooral. Op het moment dat alles al de revue is gepasseerd komt ineens, vanuit het niks, die ene naam boven borrelen.”

Juist. Maar nu eerlijk: hoe lang heeft het écht geduurd? “Twee minuten”, zegt Te Riele. “We moeten het niet meer maken dan dat het is.”

Goede dingen komen dus snel, al wordt daarmee de vindingrijkheid ernstig te kort gedaan, meent Te Riele. “Zoals met bijna alles is het vijf procent inspiratie en 95 procent transpiratie”, zegt de researcher en senior consultant van DRIFT. En creativiteit is niet te meten in tijd, knipoogt hij. Net als bij de naam SoFa moet volgens hem ook met een knipoog naar de activiteiten van de gemiddelde student gekeken worden. Die zou wat lui zijn en graag op de bank hangen, vindt Te Riele.

Diezelfde associatie had die andere winnaar van de prijsvraag, Arnold Joosse. Om zijn inzending kracht bij te zetten voegde Joosse ter illustratie een paar obscene foto's toe waarop te zien is wat je daadwerkelijk op een sofa kunt doen. Hilariteit bij de beoordelaars, maar de prenten zijn niet meegenomen in het eindoordeel, weet de jury.

Hij heeft zijn best gedaan, zegt Joosse. Zijn ingeving? “Twee huisgenoten van mij zijn lid van STAR, de studievereniging van RSM. Dat vond ik nogal een Hollywood-naam. Daar moest ik iets tegenover zetten, dacht ik. Dat is blijkbaar gelukt. En wat die foto's betreft: ik wilde het geheel wat meer levend maken. Meer niet.”

Met hun ingeving verdiende beide winnaars een boekenbon ter waarde van vijftig euro en een fles wijn, die zij tijdens het lustrumfeest kregen uitgereikt.

[I] Aan de prijsvraag voor een naam van het facultaire magazine hebben 32 mensen meegedaan, zeventien medewerkers en vijftien studenten. De shortlist waaruit de winnende naam gekozen is, bestond uit de volgende suggesties: Sociale Zaken, Soc!aal, FSW'tjes, de Doorn, SoFa, NieuWSf, The Facultimes, Social WEB en KLEUR!.

Tevredenheid troef na EGPA-congres

Een glimlach van oor tot oor hebben ze, de bestuurskundigen van de FSW. De organisatie van het jaarlijkse congres van de European Group for Public Administration (EGPA), dat in september op de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft plaatsgevonden, oogst niets dan lof. Er waren maar een paar schoonheidsfoutjes.

Tekst Micha Jacobs

Hoe innovatief de overheid is, daar bogen ruim vierhonderd deelnemers aan het internationale congres 'Innovatie in de Publieke Sector' zich over. Driehonderd participanten uit een groot aantal Europese landen en ruim honderd gasten, onder wie prominenten als staatssecretaris van Binnenlandse Zaken Bijleveld, burgemeester Opstelten van Rotterdam, mr. Holtslag van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en prof.dr. Christopher Pollitt van de Universiteit Leuven en EUR gaven acte de présence. Er waren weinig studenten van de FSW, zegt prof. dr. Bram Steijn, penningmeester en vice-voorzitter van het EGPA-congres.

EGPA is een platform voor discussie tussen wetenschappers en 'practitioners' die zich bezighouden met de werking van het openbaar bestuur en is in die hoedanigheid niet bedoeld voor studenten. "Tijdens zo'n jaarlijks congres wordt door de deelnemers op wetenschappelijk niveau kennis uitgewisseld", zegt Steijn. Volgens hem is het kennisniveau hoger dan het niveau in de collegebanken.

Verscheidene papers werden er gepresenteerd over prestatiebeloning in het bedrijfsleven, over marktwerking en over de vraag of innovatie wel in het bureaucratische overheidsplaatje past. Deze worden in november geëvalueerd, aldus de vice-voorzitter.

De voorbereidingen van het congres gingen niet zonder slag of stoot, weet Steijn. De universiteit heeft dan wel een naam hoog te houden als het gaat om kenniscentrum en educatief instituut, van een vlekkeloze medewerking aan het EGPA-congres was geen sprake. "Merkwaardig was het zeker", zegt Steijn. "De EUR verhuurt haar zalen voor onderwijs en voor commerciële doeleinden, maar ze weet zich geen raad met een tussenvorm zoals dit congres. Het is geen onderwijs - vandaar ook dat er wetenschappers aan deelnemen en geen studenten - maar ook zeker geen commerciële bijeenkomst. Het was een hele klus om aan vijftien zalen op de campus te komen."

Het congres werd behalve door particuliere sponsors ook mogelijk gemaakt door het trustfonds van de Erasmus Universiteit, door de gemeente Rotterdam en door de ministeries van Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en Verkeer en Waterstaat. Het volgende EGPA-congres zal volgend jaar worden gehouden op Malta. Daar wordt nu al reikhalzend naar uit gekeken, zegt Steijn. Niet alleen

belooft dat volgens hem een uitermate goed georganiseerde editie te worden nu al bekend is dat het Maltese ministerie van Financiën één van de geldschieters zal zijn, maar ook het klimaat op het mediterrane eiland zal iedereen tot tevredenheid stemmen. “Als het hotel maar aan zee staat.”

Willem Schinkel over 'Zomergasten'

De socioloog dr. Willem Schinkel (32) was 24 augustus bijna drie uur live op televisie te aanschouwen als 'zomergast'. Het programma trok vierhonderdduizend kijkers en was daarmee een van de best bekeken afleveringen.

Tekst Mary van der Graaf

Wanneer werd u benaderd door de VPRO?

"In april of mei werd me gevraagd of ik eventueel interesse had en of ze eens konden komen praten. Dus niet van 'we willen je graag'. Ze wilden aftasten of ik een geschikte kandidaat was. En je moet zelf ook beslissen of je zoiets wilt. Wil je die bekendheid. Maar toen ik naging wie ik nog kende uit het programma van twee jaar geleden - niemand - vond ik het een goed vooruitzicht."

Hoe heeft u zich voorbereid op het programma?

Zij wilden een lijstje met fragmenten. Nou daar ga je hard over nadenken, je probeert een lijn uit te zetten en die langzaam toe te spitsen. Overwegen wat je publiek wilt maken en wat niet. Ik heb alles sterk gerelateerd aan mijn werk, het moest een illustratie worden van waar sociologisch denken je kan brengen. Gelukkig heb je er een aantal maanden de tijd voor, en je hebt een redacteur tot je beschikking. Als je aangeeft dat je iets met mei '68 wilt, zoeken zij ook fragmenten."

Was u zenuwachtig?

Het was veel minder eng dan ik dacht. De week ervoor was ik wel zenuwachtig. Toen schoot er door mijn hoofd: ik heb wel ja gezegd, maar heb ik er eigenlijk wel zin in. Het begin met dat deuntje leek me een heel zenuwachtig moment, iets heel sereens. In werkelijkheid zat ik gewoon een beetje te kletsen met Bas Heijne toen hij opeens zei: we zijn nú in beeld. Dan denk je, o ja we zijn in beeld, maar dat is verder vrij abstract. Al na vijf minuten voelde ik me erg opgelucht en ontspannen.

Wat is het effect van zo'n uitzending, kunt nog gewoon boodschappen doen?

"Ik word wel herkend. In de winkel, op straat of als ik in het café zit. Mensen spreken je aan, geven je een hand of willen je iets vertellen. Het heeft wel iets vleijends, maar op een gegeven moment had ik het wel even gehad. Ik heb honderden reacties gekregen, heel verschillende. Mensen die hun levensverhaal aan je kwijt willen, fanmail van vrouwen en heel veel uitnodigen voor lezingen en debatten. Elke dag kan ik wel ergens heen. Ik selecteer zo'n tien procent. Leuke dingen waar ik iets van leer, waar het publiek interessant is of vanwege mijn engagement."

Geen last dat u nu naast uw schoenen loopt?

“Eh, ik weet niet hoe dat voelt. Mijn boek, mede aanleiding voor de uitnodiging, barst van de ontzettende arrogantie, maar dat is zo over de top, dat het ook wel weer zelfspot is. De meeste mensen herkennen dat. Volgens mij ga je naast je schoenen lopen als je jezelf heel serieus gaat nemen. Maar ik neem mezelf altijd met een korrel zout en anders hoor ik het wel van mijn collega's, want het is hier een nuchtere Hollandse omgeving.”

[I] Willem Schinkel: 'Denken in een tijd van sociale hypochondrie. *Aanzet tot een theorie voorbij de maatschappij*', 2007, Klement, ISBN 9789086870172

Een mooi staaltje service...

Kritische noot van dr. Guus Smeets van de capaciteitsgroep psychologie over de servicedesk. De afdeling I&A dient hem van repliek.

Sinds de uitrol van Windows XP is het de werknemers van de EUR niet meer toegestaan om zelf programma's te installeren op hun werkplek. Blijkbaar ontstonden daardoor zulke grote problemen, dat de servicedesk het niet meer aankon. En geef toe, je wilt als servicedesk toch wel service kunnen blijven leveren.

De geniale oplossing voor het probleem wassimpel: zorg dat werknemers zelf helemaal niets meer kunnen installeren, want dan kunnen er geen problemen meer ontstaan. En als er geen problemen zijn kan niemand beweren dat je geen goede service levert.

Zo belde ik met de servicedesk met het verzoek of ze Microsoft ActiveSync konden installeren op mijn werkplek. Dit programmaatje is nodig om je PDA te kunnen synchroniseren met je werkplek. Handig als je op verschillende plekken werkt en het door de EUR ondersteunde programma Oracle Calendar als agenda gebruikt.

Het synchronisatieprogrammaatje wordt door de servicedesk ondersteund, dus er was geen vuiltje aan de lucht. Dacht ik. De vriendelijke meneer van de servicedesk vroeg me waar ik mijn PDA had gekocht. Gewoon interesse dacht ik, ik was zelf ook wel trots op mijn nieuwe gadget. Maar de vraag bleek helemaal niet uit interesse voort te komen. "Helaas meneer, we ondersteunen uw PDA alleen als u hem bij ons heeft gekocht". "Maar u hoeft mijn PDA niet te ondersteunen..." probeerde ik nog, "...ik wil graag ondersteuning op mijn werkplek, op mijn computer hier op de EUR. Maar de servicemeneer was onverbiddelijk. Blijkbaar beperkt de ondersteuning van de servicedesk zich tot apparaten, en dan alleen nog op voorwaarde dat ze bij de EUR zelf zijn gekocht.

Dat de servicedesk vanaf nu alles voor mij als werknemer moet installeren, soit. Hoeveel extra werk en problemen de servicedesk daarmee voorkómt is uiteraard de vraag, maar dat is zagezegd niet mijn zorg. Maar er lijkt een dieper liggende reden te zijn voor deze betutteling. Het doet me denken aan de pasfoto-rel van een tijdje geleden. Gemeentes gingen zelf pasfoto's maken. Als je een paspoort ging kopen bij de gemeente, was de opdracht voor de ambtenaar om categorisch elke foto af te keuren die niet door de gemeentefotograaf was gemaakt.

Oké, ik kan me voorstellen dat je bepaalde eisen stelt aan programma's, omdat je nu eenmaal niet alles even goed kunt ondersteunen. Maar als ik aan die eisen voldoe?!

Mijn ervaring blijkt niet op zichzelf te staan. Een collega had problemen met zijn laptop, nog gekocht via de PC-regeling. De VPN-tool, een door de EUR geschreven programmaatje om vanuit thuis verbinding te kunnen maken met de server van de EUR werkte niet meer. Na wat heen en weer gepraat werd het volgende gesuggereerd: "Als u gewoon geen gebruik meer maakt van de mogelijkheid om verbinding te maken met de EUR-server, dan is het probleem opgelost."

Stel je voor. Pas ging ik met een lekke band naar de fietsenmaker. Ik had mijn fiets niet bij hem gekocht. De fietsenmaker zag gelijk dat er maar één oplossing was voor dit probleem. "Gewoon niet meer fietsen meneer, dan merkt u er niks van!"

Guus Smeets (vakgroep psychologie)

Reactie op de brief van Guus Smeets door de afdeling I&A

Om onze collega's ten dienste te zijn om gebruik te kunnen maken van een PDA heeft de afdeling een selectie van PDA's gemaakt, waarmee de synchronisatiesoftware van de centrale agenda-programmatuur probleemloos kan werken. Die PDA's worden tegen een scherpe prijs ingekocht en de ondersteuning van de PDA is geregeld. Ik zou denken mooier en makkelijker kan het niet. Dat de afdeling zelf de installaties van software op de pc in de hand houdt is aan de hand van het voorbeeld wel duidelijk te maken. Iemand kocht een PDA en loopt ook tegen het feit aan dat hij geen synchronisatiesoftware mag installeren. Hij is er van overtuigd dat hij dit goed zelf kan doen, en zet de helpdesk onderdruk. Uiteindelijk krijgt hij toestemming om de synchronisatiesoftware zelf te installeren. Welgeteld 10 minuten later wordt de helpdesk weer door hem gebeld, met het verzoek naar zijn pc te kijken, want heel Outlook werkte inmiddels niet meer. Vervolgens heeft de helpdesk enige uren werk om de werkplek weer op orde te krijgen.

Natuurlijk kan je over de grenzen van de service van mening verschillen, maar het management van de FSW heeft regelmatig overleg over die grenzen. Betutteling.... Nee hoor! Wil je zelf een PDA kopen... ga je gang. Gebruiken mag ook en een dubbele agenda is wat ons betreft ook geen probleem. Wil je toch ondersteuning van de helpdesk, dan kijken we eerst naar het merk van de PDA en naar het besturingssysteem dat daarop draait. Als er een kans is dat onze synchronisatiesoftware gaat werken, dan gaan we de uitdaging aan, maar wel tegen een tarief van € 60,- per uur, want dat moet, volgens de afspraken met het management, voor deze maatwerkdienstverlening betaald worden. Mooier kan het niet!

Colofon

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

SoFa nr.1 - 14 november 2008

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Tufan Yilmaz

Medewerking aan deze editie

Flor Avelino, Sjaak Braster, Guido de Groot, Micha Jacobs, Han van der Leur, Marjolein Kooistra.

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 5-25

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 20 januari